

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je in dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2-50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem

je razposlala na okr. učit. društva okrožnico, v kateri priporoča uvedbo K. Widorovega »Prvega berila« ter okrožnico, v kateri priporoča način predlaganja resolucije zaradi zboljšanja našega gmotnega položaja o priliki uradnih okr. konferenc. Poziva nadalje učit. na vztrajno delo med narodom po sklepih delegacijskega zborovanja. O vseh korakih je točno obveščati Zveze, da ima ta snov za eventuelno uporabo pri Lehrerbundovih sejah. — Ne utrudimo se v delu za našo pravično stvar, prej se morajo utruditi nasprotniki v odporu!

Vodstvo.

Kaj pa učiteljstvo?!

Dunaj, 2. julija 1913.

»Ako bi bil Bismarck v Avstriji ministrski predsednik, potem bi ne postal nikoli Bismarck«. O resničnosti tega stavka ne more pač nihče dyomiti. Le pomislimo na velike težave, ki jih napravljajo avstrijski narodi z vednim medsebojnim bojem vladi in vladanju! Potem še verski vplivi. Kdor ni minister samo zaradi sebe, temu je težko biti minister!

Tako tudi sedaj!

Veliki finančni načrt je bil državnim poslancem, in sicer vsem državnim poslancem prehud tobak. Steinwender je iz obilice davčnega cvetja povil prelep šopek — mali finančni načrt — ki ni bil njegova vonj poslancem posebno všeč, pa je bil vsaj prebaven. S porednim usmevom ga je vlada vtaknila v svojo gumbnico . . .

Težave, ki jih je napravljala finančnemu načrtu obstrukcija Rusinov in čeških agrarcev, so dovedle do najmanjšega finančnega načrta. Po predlogu socialnih demokratov naj bi se izločila predloga o davku na osebnem dohodnino, vse drugo naj bi se prihranilo za jesensko zasedanje. Učiteljstvo, ki čaka na predkaze davka na žganje kakor na grizljaj kruha (zanje je v resnici grizljaj kruha), naj plača tesnosrčnost šlahičev in oportuno politiko poljskih škofov s svojim popolnim materialnim propadom, s popolnim gospodarskim polomom. Za vsakega previdnega politika je jasno, da si bo vlada, ki ni samo že izdala za svoje pustolov-

ščine s Črno goro, s Srbijo e tutti quanti mnogo denarja, temveč ga bo še izdala, morala denar preskrbeti. Pri tem ni vladi na času ležati, kdaj ga dobi, saj ima Avstrija še kredit. Projekt socialnih demokratov, da bi se izločila le predloga o davku na osebno dohodnino, je bila vođa na vladni mlin, ker potem more davek na žganje porabiti kot priprego za davek na dedščine, vžigalice itd. S tem pa je bilo upanje avstrijskega učiteljstva pokopano vsaj za dogleden čas.

Nameravano zasedanje državnega zbora v juliju je odpadlo. Morda na srečo učiteljstvu! Čas velikih fraz, lepih obljub, trdnih sklepov je minil. Velike stranke so se dale premakniti od svojega neizpremenljivega stališča in dihalo vesele, ker so se izognile boju s hidro obstrukcije. Le malo pomislimo! Vročina meseca julija in avgusta, brezkončne seje in boj z rebeli proti davčnim zakonom — pa hladno senčnato letovišče! Ni težko razvideti, da je umaknitev strank vsestransko koristna. Vlada je dobila dovolj časa, in to je zanje vse. Učiteljstvo ni izgubilo upanja na predkaze in sme (namesto letovišča) tudi naprej upati. Parlament ima počitnice. Res, nebeška dobrota na vse strani!

Avstrijsko učiteljstvo gladije. Sedaj se zadovoljuje s tem, da je ostalo upanje na izboljšanje. Na predkaze čaka pristno učiteljsko potrpežljivost, ki je že postala pregovor. Avstrijski učitelj vzdihuje po predkazih, ki pa niso dotacije z gotovim namenom, ker jih morejo dežele porabiti, za kar jih hočejo. In tako bodo tudi storile, čisto tako, kakršni so avtonomistični nazori . . .

Toda s tem, da pritečejo deželam novi denarni viri, bodo iz proračunov črtani razni izdatki, in doslej za te izdatke določene vsote se bodo mogle porabiti za učiteljstvo in šolstvo. To je danes upanje učiteljstva glede na predkaze. Dunaj sam bo skrbel, da se to upanje izpolni!

Kaj prinese jesensko zasedanje državnega zbora? Ali bodo državne potrebe vlade zopet imele prednost pred državnimi potrebami ljudstva? Skoro bi rekli, da! Toda četudi — samo da bi končno vladna umetnost toliko zmogla, da odpre deželam nove vire! Potem pride tudi učiteljstvo do svojega. Pride od tega, kar mu zagotavlja državni ljudskošolski zakon: do eksistence!

F. K.

Proti štajerskemu Lehrerbundu.

Tagespošta piše: »Der Lehrerverein Mürrzuschlag (okraj Kindberg in Mürrzuschlag) hat in der am 5. in Veitsch stattgefundenen, äußerst zahlreich besuchten (torej ne polnoštevilno) Versammlung den einstimmigen Beschluß gefaßt, beim Verbands deutscher Lehrer und Lehrerinnen zu beantragen: Der Verband hat aus dem steirischen Lehrerbunde auszutreten. Dieser Beschluß wird sämtlichen deutschen Landeslehrervereinen zur Darlegung übermitteln und folgendermaßen begründet: Die steirische Lehrerschaft ist im »steirischen Lehrerbunde« organisiert. Der deutsche Verband zählt 2342, der slovenische Verband »Zveza« 652 Mitglieder. In dem schon Jahrzehnt langen Existenzkampfe, den der steirische Lehrerbund als Gesamtorganisation für sämtliche steirische Lehrer führen soll, versagten (!) die slovenischen, auch organisierten Lehrer vollständig. Der heutige Gehaltskampf wird tatsächlich nur vom deutschen Teile der steirischen Lehrer und Lehrerinnen geführt. Die slovenischen Kollegen spielen die »Drohnen«, denn wer will mitgehen, hat auch mitzuschließen. Wir erinnern nur an den Vereinsstreik. Während die meisten (sic!) deutschen Lehrer aus Existenzgründen den »Streik« mitmachten, so mancher deutsche Lehrer sich deshalb mit seinen Volksgenossen in schweren Gegensatz setzen mußte, viele Unannehmlichkeiten durchmachte, ja selbst materielle Opfer gerne brachte, verrieten (!) die im steirischen Lehrerbunde mitorganisierten slovenischen Kollegen ihre Organisation. Der deutsche Teil der steirischen Lehrerschaft wurde von den slovenischen (?) Kollegen schmählich im Stiche gelassen. Diese unverzeihliche Haltung ist umsomehr zu verurteilen, als ja in erster Linie (!) slovenische Landtagsabgeordnete es sind, also Volksgenossen der slovenischen Lehrerschaft, die frivole Obstruktion betreiben und den schwersten Gehaltskampf der steirischen Lehrerschaft, demnach auch der slovenischen Lehrerschaft, verschuldeten. Der Lehrerverein Mürrzuschlag erhofft von sämtlichen deutschen Landeslehrervereinen, daß sie ausnahmslos mit-helfen, damit diese unfruchtbare Ehe (!),

nämlich der steirische Lehrerbund, aus Verschulden der slovenischen Ehehälften, wegen unüberwindlicher Abneigung und Untreue geschieden werde. M. M.

Ton tega dopisa je pač skrajno nesramen in podel, in duh, ki veje iz njega, je oni znani nemško-nacionalni: brezmejn ošabnost! Predvsem bo stvar naših odbornikov štaj. Lehrerbunda, in njiju naloga je, da na prvi odborovi seji opravičita na izpad ondotnega društva na slovensko učiteljstvo. Nesramno je nas psovati s »troti«, ker nismo inscenirali enakega »Vereinstreika« kakor oni, in s katerim so se sami zaradi svoje lastne nevednosti strašno blamirali; sedaj pa bi radi neuspeh tega štrajka nam podrinili! Čudni ljudje! Istotako je brezpomembno tisto trkanje na »gerne dargebrachte materielle Opfer« njih, ki so največ v I. in II. plač. razredu. Tudi so naši nemški tovariši jako slabi politiki, ker ne vedo ali pa nočejo vedeti, da ni v zadnjem času bila edina zavora delovanja deželnega zbora štajerskega obstrukcija slovenskih klerikalcev, marveč tudi spor med Nemci, katerega posledica je bila, da so se Wastian in njegovi somišljeniki separirali. Krivci so torej na obeh straneh, a z nobeno ni slovensko štajersko učiteljstvo v stiku.

Ko se je zasnova štaj. Lehrerbund, so ustanovitelji gotovo imeli najboljša namene za blagor in dobrobit vsega štaj. učiteljstva brez razlike narodnosti, in se je v tem smislu tudi vedno delovalo; omejnjam samo naše skupne nastope v Gradcu v prilog regulacije učit. plač itd. Zaradi tega ostane očitek o »unüberwindlicher Abneigung und Untreue« na nemških tovariših, za zdaj na onih učiteljskega društva »Mürrzuschlag«.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem je zborovalo de 1. junija t. l. v Kostanjevici. Zborovanje se je udeležilo nad 30 družtvenikov, ki jih je tov. predsednik presrčno pozdravil. Nato je predaval tov. Kosec o izpremembi društvenih pravil. Važna točka iz novih pravil, ki jih je občni zbor sprejel, je razdelitev našega obsežnega okraja v krožke. Glede društvenega naslova se je vnela živahna debata. Pri glasovanju je

LISTEK.

† Nadučitelj Lovro Letnar.

Neizprosna smrt nam je zopet izrgala iz naših vrst moža, ki nam je bil povsod in vselej v čast in ponos. Njegovega imena nismo mnogokrat brali v javnosti, zato je pa tem globočje s svojim neumornim in tihim delom v šoli začrtaval kulturne znake, ki jih morata učitelj in šola dati mladini. Tovarish Letnar je bil rojen v Komendi 6. avgusta 1855. Njegov oče je tam učiteljeval. Po prebitih študijah je služboval najprej v Cerkljah na Gorenjskem (od 1. oktobra 1874 do 31. decembra 1878), v Dobu (1. januarja 1879 do 31. julija 1887), v Moravčah (1. avgusta 1887 do 31. julija 1891.) in v Mengšu od 1. avgusta 1891 do 26. junija 1913. Rajni je bil slabotnega zdravja, a zato si z delom ni prizanašal prav nič. Vesten in natančen kot voditelj, je v svojem razredu vedno le stoječ poučeval in govoril, kar je slabo vplivalo na prebavila in ves notranji organizem. Tudi za letnega delovanja kot nadzornik, je delal prenaporno. Nadzoroval

je šole v okraju in obenem svoj razred učil! Ni čuda tedaj, če si je za vedno nakopal želodčno bolezen, in le njegovi zmernosti je pripisati, da ga ni pokril že poprej hladni grob. Pred nekaj tedni pa ga je napadel trebušni legar, in temu je podlegel naš šibki tovariš Letnar. Na dan 28. junija se je zbrala v Mengšu več stoglavna množica njegovih prijateljev, znancev, dostojanstvenikov in ljudstva k pogrebu, ki pa se zaradi ukaza zdravstvene oblasti ni smel vršiti, ker je legar epide-mična bolezen. Takoj, ko je nastopila smrt, so morali prenesti mrtvo truplo v mrtvašnico in od tam se je izvršil pogreb naravnost v grob. Zadnjo čast so mu prili izkazati razni dostojanstveniki, med njimi c. kr. okrajni glavar baron Lazzarini, c. kr. okr. šolski nadzornik ravnatelj Gabršek, c. kr. stotnik Lap, župnika Vrhovnik in Berce (zadnji je zastopal glavni odbor Ciril-Metodove družbe), graščak Stare iz Mengša, oskrbnik graščine Križ g. Vilčnik ter še mnogo drugih odličnjakov. Kako je učiteljstvo kamniškega okraja cenilo umrlega tovariša, je dokaz, da se jih je udeležilo nad 60 in tudi iz sosednih okrajev nekaj. Združeni pevci Moravškega pevskega društva, mengiški

pevci in pevci učitelji so mu zapeli pod vodstvom tovariša Tomana za slovo dve žalostinki. Tovarish Tomo Petrovec je govoril v slovo rajnemu, kateri govor prinesemo prihodnjic.

Mnogo smo izgubili z Letnarjem. Okrajno učiteljsko društvo za kamniški okraj žaluje za svojim neutrdljivim predsednikom, učiteljstvo v okraju za svojim zastopnikom v okraj. šol. svetu, Ciril-Metodova podružnica v Mengšu za svojim predsednikom, vsi pa, ki so poznali pokojnega Letnarja blago, zlato dušo, žalujejo za človekom, ki ni poznal sovraštva. Najhujši udarec pa je zadel njegovo vzor soprogo in sina. V tolažbo naj jima bo to, da ostane spomin na Lovro Letnarja v sto in sto srečih, ki bodo pozabili nanj šele takrat, ko tudi njih položijo v kraj večnega miru!

A. G.

† Ivan Kočevar,

načelnik kraj. šolskega sveta itd. v Središču.

Šolskemu prijatelju na grob.

»In če se imenuje najboljša imena, tedaj je tudi Tvoje med njimi.« Teh besed

sem se spomnil te dni, ko sem razmišljal o vsestranskih zaslugah, ki si jih je pridobil v kratki dobi svojega življenja mož, čigar zemeljske ostanke smo dne 1. junija t. l. v Središču na Štajerskem izročili materi zemlji. Da, med najboljšimi imeni se je imenovalo vedno tudi Tvoje, predragi pokojnik!

Oko rosno in sree žalostno, potrto — tako smo stali ob odprtem grobu moža, po katerem ne žalujejo samo njega žena in otroci, njegovi ožji sorodniki, marveč po njem žaluje vsa okolica središka, ves okraj ormoški, vsi, vsi, ki smo ga poznali.

Veličastnega izprevida, ki je bil najlepši dokaz, kako priljubljen in obče spoštovan je bil pokojni Ivan Kočevar, so se udeležili polnoštevilno tudi otroci središke šestrazrednice s svojim učiteljstvom, zakaj pokojnik je bil 12 let načelnik kraj. šolskega sveta središkega in 3 leta ud okraj. šolskega sveta ormoškega. Poleg svojih obilnih poslov je posvečal Ivan Kočevar svoje moči tudi domači šoli, zanimal se je vedno za njen prospeh, podpiral je kot prijatelj omike in vsestranskega napredka domače učiteljstvo in ljubil je kakor skrbni oče šolsko mladino. Oči so se mu svetile vselej, in solza vese-

obveljal z malenkostno večino predlog, da se društvo imenuje »Učiteljsko društvo za krški okraj«. Ker pa se je nekaterim staro ime le preveč priljubilo ter se je baže nekdo celo izrazil, da se pri glasovanju ni pravilno izlozil in ker je bilo vse skupaj res malo prenašlo, je kakor se čuje, sklenil odbor, da pridejo nova pravila na prihodnjem zborovanju še enkrat v pretres. Prav tako: samo dobro bi bilo, da bi se vsakemu društvniku pred zborovanjem poslal litografiran načrt novih pravil, da se vsak lahko prej pripravi na debato, zakaj quot capita, tot sententiae.

Pri volitvi odbora je bil z vzklikom izvoljen dosedanj odbor. Delegatom k jubilejskemu zborovanju Zaveze se določita tt. Marija in Ivan Benedičič iz Škocijana.

Po končanem zborovanju je bil skupni obed v gostilni pri Bučarju. K splošni dobri volji je mnogo pripomogla izborna postrežba in izvrstno uspela pevška vaja.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Litija ima svoj redni občni zbor v četrtek, dne 10. t. m. ob pol 2. uri popoldne v Zagorju v gostilni pri g. Stepišniku z naslednjim dnevnim redom: 1. Pozdrav in poročilo o delovanju v minulem letu. 2. a) Društveni račun za preteklo leto, b) račun o nabavi in postavljanju nagrobnega spomenika ranikenu tovarišu g. Francišku Delkotu na sv. Gori. 3. Volitev novega odbora. 4. Volitev 3 delegatov in 1 namestnika za Zavezno zborovanje. 5. Slučajnosti in razgovor, kako naj nanovo izvoljeni odbor deluje, da se bo naše društvo bolj razvilo. K polnoštevilni udeležbi vabi za odbor Josip Zajec, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za Radovljanski okraj ima svoj redni sestanek na Dovjem. (kdaj?) S tem hočemo nadomestiti **odpadlo postavno zamčeno uradno učit. konferenco**. Dohod na Dovje z jutranjimi vlakci. K obilni udeležbi vabi odbor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje zaradi zaprek namesto 6., dne 13. julija točno ob 10. uri na Gorici po že objavljenem vzporodu.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 10. t. m., ob 2. uri popoldne na Gomilskem. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Predavanje tov. Flereta v »delovni šoli«. 4. Volitev delegatov za Zavezno zborovanje. 5. Slučajnosti.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo 8. junija zborovanje v Sevnici. Navzočih je bilo 28 članov in članic ter dva gosta: gđc. Grahek Karolina iz Sevnice, gđc. Runovec Ivana iz Vidma. Po pozdravu tov. predsednika so se reševali dopisi Zaveze in konjiškega učit. društva. Vzame se na znanje poročilo o Zvezinem zborovanju, podano od tov. predsednika. Izstopila je iz društva tov. Drnovškova zaradi premešitve, pristopila pa je tov. Judičeva. Delegatom za Zavezno zborovanje se izvolijo: Drnovšek Fran, Pečnik Josip, Srebrnič Fran, Starkl Pavla, Supan Ignacij, namestnikom pa: Mohorko Ivan, Novak Vincencija. Nazorno podavanje tov. Drnovška o temi »Bistvo projekcijskega risanja, ki ga predpisuje novi učni načrt za risanje v ljudskih šolah« so poslušali vsi navzoči z največjo pozornostjo, kar je bilo najgotovnejši znak njegove zanimivosti. Prihodnje zborovanje bo 3. avgusta na Vidmu.

Istra.

Slovensko učiteljsko društvo za Istro. Dne 30. junija je razposlal blagajnik Slovenskega učiteljskega društva za Istro tovarišem in tovarišicam izkaz za zaostalih društvenih prispevkov. Mnogo jih je še,

lja je zaigrala v njih, ako sem mu pripovedoval, da naši šolarji v tem ali onem oziru lepo napredujejo in da delajo čast naši šoli še tudi tedaj, ko jih je usoda zanesla yun v življenje na razne strani sveta. Podpiral je blagi pokojnik vselej dejansko tudi ubožne šolarje, za nje je imel vedno odprto srce, pa tudi odprte roke. Še na smrtni postelji, ko je gledal blede smrti takorekoč že v obraz, se je spomnil ubožnih otrok središke šole z lepim zneskom 100 K. Tudi siromak ni šel nikoli praznih rok iz njegove hiše.

Ni se torej čuditi, da žalujejo po pokojnem Ivanu Kočevarju vsi, ki so ga poznali, da jokajo po njem oni, ki so ga ljubili. Ljubezen je delil, ljubezen si je tudi pridobil. Prijazen in ljubezniv je bil z vsakim in ni ga bilo tako preprostega človeka, da bi ne imel gospod Kočevar prijazne besede zanj. Ene lastnosti pokojnikove še ne smem pozabiti, lastnosti, ki je lahko v izpodbudo nam vsem, zlasti pa mladini, to je njegova trudoljubivost, to je njegovo veselje do dela. Bil je gospod, bil pa je tudi kmet. Nobenega dela se ni sramoval. V dobi, ko je bil še zdrav in čil, je prijel zjutraj navsezgodaj za plug, popoldne pa za pero. Delo mu je bilo življenje, delo mu je bilo slast.

ki se niso še odzvali svoji dolžnosti, zaradi tega opozarja podpisani na § 8. društvenih pravil ter prosi, da stori vsak svojo dolžnost, preden se podamo na dobrotoše počitnice. Dolina pri Trstu, 30. junija 1913. Fr. Jereb, t. č. blagajnik.

Književnost in umetnost.

»Zvonček« objavlja v 7. letošnji številki to-le vsebino: 1. E. Gangl: Čele Kula. (1809.—1878.) Pesem. 2. R. G.: Bajka o biserni roži. Konec. 3. V kraljestvu narcisa Vinjeta. 4. Cvetko Gorjančev: O petelinu, ki je pel, pa so ga zaklali. 5. H.: Naš angelček je umrl. 6. Boltarov Miha: Vijolica. 7. Tone Rakovčan: Pesem. 8. Nataša, Sonja in Živko Lapajnetovi. Podoba. 9. Dr. Ivan Lah: Balkan. (S 4 podobami.) Konec. 10. Fran Zgur: Trije žarki. Pesem. 11. I. L.—č.: Materi. Pesem. 12. Davorinov: Oj, ta vetrček! Pesem. 13. Borisov: Beg zime. Pesem. 14. Ivna: Sredi polja. Pesem. 15. E. S. Thomson-Drag, Humek: Mačka s smetišča. 16. Pouk in zabava: Zastavica v podobah. — Rešitev in rešilci. — Vladojizdržniki. — Krokodil kot domače živali. — Bolgarsko junaštvo. — Smrt gluho-nemega otroka. — Pes je nevaren človeškemu zdravju. — Ogromna sveča. — Količek gospoda Doropoljskega. — Količkove risbe.

Srednješolski vestnik.

** Na ljubljanski realki je razpisano mesto historika. Prošnje uradnim putem do 20. julija.

** Imenovanje. Dr. Gvido Sajovic na II. drž. gimnaziji v Ljubljani je postal prvi učitelj.

** Realna gimnazija v Idriji. Deželni šolski svet kranjski se je izrekel po daljši razpravi za izpremenitev realke v Idriji v realno gimnazijo. — Tako pridemo Slovenci ob edino slovensko realko po zaslugi »slovenskih« klerikalcev!

** Deželne barve v c. kr. dež. šolskem svetu na Kranjskem. »Slovenec« z dne 27. junija t. l. (št. 145) piše doslovno: Z ozirom na poročila ljubljanskih dnevnikov o prepovedi trakov v deželnih barvah ob pogrebu prof. Pajka je v včerajšnji seji dež. šolskega sveta doktor Ivan Zajec vprašal ekscelenco g. barona Schwarza, kaj je na teh vesteh resnice? Ravnatelj Junovicz odgovarja, da so na realki vsled mešanih narodnosti dijaštva razmere take, da je učiteljski zbor sklenil v zmislu disciplinarnih predpisov prepovedati in naročiti dijakom, ne nositi kakršnakoli znamenja, ki bi bila v stanu eno ali drugo stran dijaštva izzivati. En razred se te prepovedi ni držal, vsled česar je on sam na nepozoren način nosilec venca s trakovi v »slovenskih barvah« navzočih, da naj se položi na voz. Dr. Zajec jemlje na znanje, da je učiteljski zbor sklenil omenjeno prepoved, ki je bila morebiti formalno pravilna, vendar pa izjavlja, da se mu ne vidi umestna v stvarnem oziru, ker na deželne barve se taki sklepi ne bi smeli raztezati. Pričakuje in izraža željo, da se kaj podobnega ne bo več zgodilo, kar se vzame od strani predsedstva na znanje. — Prej je bilo v »Slovencu« toliko gromenja, da smo mislili: Junovicza pošljete najmanj v penzijo! Sedaj pa — dr. Zajec »jemlje na znanje« — »kar se vzame od strani predsedstva na znanje«. — Tako je čast slovenske trikolore rešena. Naj klerikalci vsaj tako bahaško ne ropočajo po papirju, ko že naprej vedo, da ne bodo nič storili!

Ni se torej čuditi, da so Ti, preblagi prijatelj moj, ob Tvojem vsestranskem delovanju predčasno začele pešati moči; povsod si bil na mestu: delal si z delavnimi, žaloval z žalostnimi, veselil se z veselimi. Ko si začutil, da so Tvoje moči preslabe, da bi služile krepki volji Tvoji, si se odtegnil vsestranskim skrbem ter se preselil z najlepšimi nadami v novo svojo hišo ter hotel pričeti novo, mirno življenje. Toda Vsemogočni je v neskončni modrosti svoji ukrenil drugače, poklical Te je k sebi uživati onega veselja, ki ga je pripravil tistim, ki ga ljubijo.

Da, umrl je mož, zatislil je svoje trudne oči za vselej. Nikoli več ne bo korakala Tvoja nekdanja tako lahka noga po srediških livadah, nikoli po vzornih Tvojih goricah, ki si jih tako ljubil. Črtan si iz vrst živih — a četudi si telesno preminul, duh Tvoj ostane med nami ter nas bo bodril k delu za vse, kar je blagega in dobrega, in ime Tvoje bodo imenovali v Središču s častjo in s spoštljivostjo še pozni rodovi.

Spavaj torej mirno, blaga duša, počivaj sladko v zemlji domači, v rojstnem svojem kraju, ki si ga tako neizmerno ljubil. Zbogom! Na snidenje! Anton Kosi.

Politiški pregled.

* **Odsek za državne nastavlence.** V državnem zboru se je vršila dne 24. junija zaključna seja odseka za državne nastavlence in je bila končana debata o službeni pragmatiki za profesorje in državne učitelje. Pragmatika je bila sprejeta. Jako živahna debata se je razvila zlasti glede onih ugodnosti za uradnike, ki jih je vlada obljubila kot nekaj predujem za pragmatiko, to je: zasedenje izpraznjenih sistemiziranih mest in ad personam imenovanje večjega števila uradnikov, ki so že dlje časa v enem in istem razredu. Uradniških krogov se je namreč polastilo veliko razburjenje, ker se je zvedelo, da namerava vlada povzdigniti le tisoč uradnikov, in zato so zahtevali poslanci natančnega pojasnila od vlade. Že v dopoldenski razpravi je bil sprejet predlog, da naj se pozoveta k seji tudi ministrski predsednik grof Stürgkh in finančni minister Zaleski. Oba ministra sta tudi prišla, in Zaleski je na dolgo in široko razpravljaval o tem vprašanju in obljubil, da bo vlada izpolnila vse svoje obljube. Vendar pa podrobnosti tudi Zaleski ni hotel povedati.

* **Pokojnine vdov.** Obveljal je v poslanski zbornici načrt zakona, s katerim se določa najnižja pokojnina vdovam po državnih uradnikih in učiteljih na 1100 K in vdovam državnih slug na 600 K. Za vdove višjih razredov se določijo pokojnine: 1200, 1300, 1400, 1800, 2400, 3000, 4000 in za tri najvišje razrede po 6000 K. Ta zakon velja tudi za vdove, ki uživajo pokojnine.

* **Komisariat na Češkem.** Ministrska konferenca je sklenila v principu suspenzijo češke ustave in uvedbo komisariata. Avtonomija dežele bo izročena komisiji, obstoječi iz dosedanjih deželnih odbornikov, katerim bo načeloval deželni maršal princ Lobkovic. Država bo po svojem zastopniku nadzirala vso upravo in bo v svrhu sanacije derutnih čeških financ dovolila povišanje dež. doklad za 10% in pobiranje posebnega davka na pivo, 4 K od hektolitra. Na sklicani zadnji seji češkega deželnega odbora bodo najbrže češki deželni odborniki odložili svoje mandate, nakar bo vlada odgovorila z uvedbo komisariata in z razpustom deželnega zbora. Socialisti in realisti dolže Mladotiče in agrarce, da so oni s svojim nerodnim postopanjem zakrivali suspenzijo avtonomije.

Obrambni vestnik.

** **Narodni tiskarni v pojasnilo.** »Slovenski Narod«, glasilo Narodne tiskarne v Ljubljani, odgovarja na trezno in stvarno izjavo upravnega sveta Učiteljske tiskarne. Ker mu je upravni svet zamašil usta s to izjavo, opleta in maha sedaj po »Učiteljskem Tovarišu« in se pospne na tako imenitno in splošno stališče, da mu kratkoma odreka pravico, da bi se smel kot učiteljski list potegovati in zagovarjati, pooblaščen ali nepooblaščen, učiteljske zavode in naprave. To bi bil lep učiteljski list, če bi ne storil tega! Ne, gospodje Narodne tiskarne, te pravice ne boste vzeli nikdar »Učiteljskemu Tovarišu«! Zdej pa o zadevi »Zvončkovega« dolga v Narodni tiskarni. Res je, da se je »Zvonček« tiskal v Narodni tiskarni in da se je preselil v Učiteljsko, ko je začela poslovati. Kmalu nato je dobilo upravništvo »Zvončka« račun za zaostalo plačilo. Čez par dni, preden je moglo upravništvo račun pregledati in vknjižiti, pa pride sluga iz Narodne tiskarne in prosi, da naj se vrne upravi Narodne tiskarne podani »Zvončkov« račun. »Zvončkovo« upravništvo izroči račun in prosi, naj se mu kmalu zopet vrne. Račun se je res vrnil, a bil je za več sto kron večji kakor prvotni. Seve, da se je moralo upravništvo informirati, odkod ta razlika. Te informacije so bile precej dolgotrajne, kakor prav dobro ve Narodna tiskarna. Če bi to ne prišlo vmes, bi bil dolg že zdavnaj plačan. Res je tudi, da upravništvo odplačuje sedaj dolg v obrokih, kakor je tudi res, da se drži plačilnih pogojev. Ako so ti neznanj sedanjemu gospodarju v Narodni tiskarni, naj vpraša zanje gospoda predsednika. **Zagotavljam pa Vas, gospodje uredniki »Slov. Naroda«, da bo dolg do vinarja poplačan v znesku drugega računa.** Če bi bilo treba, lahko plačamo danes teh par sto kron, a to se nam ne zdi potrebno, ker imamo plačilne pogoje. Dobro, gospoda! Ker narodno-napredna stranka nima potrebnejšega in nujejšega posla, ker nima reševati tehtnejših problemov, očitajno si, kdo ima več dolgov! — L. Jelenc, predsednik Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

** **V odgovor na polemiko »Slovenskega Naroda«:** Ker nimamo tako slabega okusa, da bi mogli reagirati na tako vođeno polemiko, gremo rajši preko nje na resnejše in koristnejše delo. Kot pe-

dagogi in učitelji moramo le z obžalovanjem konstatirati, da »Slovenski Narod« omalovažuje potrebo in korist mladinskega lista »Zvončka«, ki ga je svoj čas hvalil v feljtonih, in znanstveno-pedagoške revije »Popotnika«, ki je edini slovenski list te vrste! — Ali vidite, prijatelji, kam dovede človeka strast?! In s tem od naše strani — konec! Toda samo, če bo mir!

** **Denunciant!** Zopet se je oglasil — v »Slovencu«! Sedaj denuncira tov. Dragotina Česnika, ker je na dopustu, pa bo imel na slavnostnem zborovanju Postojnskega učiteljskega društva, ki ima na vzporodu vdanostno izjavo na cesarja, kot društveni predsednik slavnostni govor. Torej po denunciantovem mnenju ne sme napreden učitelj niti tamkaj govoriti, kjer se sklepa vdanostna izjava na cesarja? Potem pa še »Slovenec« denunciant grozi, češ, da se bo še drugod o tem govorilo! Šuif!

** **Novi abecednik.** »Slovenec« piše: Ker odpadejo letos okrajne učiteljske konference, bodo o uvedbi učnih knjig za bodoče leto odločevali stalni odbori in okrajni šolski sveti. V poštev pride zlasti abecednik »Moje prvo berilo«, kateriga so sklenili vpeljati že lani nekateri okraj. Dotični sklepi nimajo nobene veljave, ker odobreni abecednik ni tisti, kakor ga je imelo lani učiteljstvo na ogled. Dejanske potrebe uvajati novi abecednik »Moje prvo berilo« ni nikjer, razen ondi, koder čutijo potrebo in dolžnost, podpreti »Učiteljsko tiskarno«. — »Slovenec« pedagogi, ki se sedaj prekucujejo že ob tako nedolžni, a obenem tako vzorno sestavljeni knjigi, kakor je to Widrovo »Moje prvo berilo«, bodo vsak čas slišali travo rasti. »Moje prvo berilo« je ista knjiga, kakor je bila lani, samo da je izpopolnjena v smislu zahtev naučnega ministrstva. Zato bodo brez ozira na Učiteljsko tiskarno, ki je — mimogrede omenjeno — knjigo krasno opremila, uvedli »Moje prvo berilo« povsod, kjer so to sklenili. Pedagogi iz Abdere pa naj študirajo sanjske bukve in druge take učene reči ali pa naj kar izčistijo naučno ministrstvo, da ne bodo tamkaj več aprobirali takih knjig, kakor je Widrovo! Ministra Husaraka naj pošljejo v penzijo! Štrukelj, Simeon in Smrdel bodo že drugega izbrali! Ali pa naj napravijo posebno ministrstvo za Slomškarje: ministrstvo zabavljanja in denunciranja. — V ostalem pa opozarjamo na oklic vodstva štajerske Zveze! Ali bodo v Ljubljani hudi — jej!

** **Iz Štajerskega** nam pišejo: Ako »Slov. Narod« ne bo jenjal z napadi na Učiteljsko tiskarno, bo morala tudi naša organizacija govoriti kako besedo! Toliko za danes!

Kranjske vesti.

— **Srečna dežela!** Okrajni šolski svet v Kranju je na svoji seji dne 25. junija imenoval krajne šolske nadzornike za svoj okraj. Med temi krajnimi šolskimi nadzorniki je **samo enajst župnikov!** — Blažena, srečna dežela!

— **Vsaka krivica se maščuje!** Klerikalci so odjedli ljubljanskemu učiteljstvu 6000 K, ki mu jih je hotela nakloniti človekoljubna večina ljubljanskega občinskega sveta. Storili so to klerikalci iz grde hudobije, iz brezmejnega sovraštva do učiteljstva! Niti otroci ljubljanskih učiteljskih rodbin se jim ne smilijo! Ljudje brez duše in brez srca! Ali maščevanje pride slej ali prej! Zakaj zapisano je: Kateri pa se ustavljajo, sami sebi pogubljenje nakopavajo! (Rim. 13, 1. 2.)

— **Strašna nesreča** je zadela ljubljanskega nadučitelja Janka Nepomuka Jegliča. Njegova 17letna hčerka Zorka, dijakinja V. razreda I. državne gimnazije, se je s svojo prijateljico Šimenčevco vozila s čolnom po Ljubljani. Čoln se je prevrnil, in obe deklici sta padli v vodo. Šimenčeva se je rešila, Zorka Jegličeva pa je utonila. Tako je kruta smrt uničila mlado, nadepolno življenje. S tem strašnim udarcem hudo prizadeti rodovini izrekamo odkritosrčno sožalje!

— **Iz deželnega šolskega sveta na Kranjskem.** Imenujejo se: učitelji Smolik Izidor, Borovnica; Amalija Stare, Razdrto; Anton Vižin, Dolenji Semen; Franc Zupan, Pavla Lampe, Karolina Gomilšek, Marija Košak, Pavla Marinko, Vič; Vladimir Požar in Franciška Požar na Budanjah; Marija Švajger v St. Janžu; Uršula Porenta v Moravčah in Leopoldina Kos na Blokah. — Razpišeta se nanovo nadučiteljsko mesto v Mošnjah in učno mesto v Želimljah. Začasno se vpokojita Marija Garbeis v Zagorju in Marija Drenik v Kalu. — Sistemizira se novo učno mesto v Novem mestu za zgodovino, zemljepis in telovadbo.

— **Nadz. dami g. Wesnerjevi na dekliškem liceju** je občinski svet dovolil dopust, da vodi internat »Mladike«. — Strežnice na otroških vrtcih v Ljubljani dobe plačo tudi v počitnicah. — Ana Šusteršičeva se imenuje za pomožno vrtna-